

VI. BROT AF LAUFÁSS-EDDU¹.

[Gestr hefir geitis]² rastar
galdrs miðjúngi skjaldar
dundi djúpra benja
dögg röskligast höggvit.

Hér er maðr kenndr við jötun. Sturla Þórðarson kvað:

Rísa tóku lágir laukar
lindar áls við gými sjálfan.

Kenndir eru menn svo, at kalla Ása:

Ok orðvísa Ása³ braktognir hjó bogna
járnraddar svo kvaddi barg úþyrmir varga.

Maðr er kallaðr árr, ruðr eða boði eignar sinnar, ok kenndr við herklæði, vopn, orrostu, hlífar, gull eðr skip. Kalla má hann ok konunga heitum, ok kenna við nokkurskonar verkfæri, eðr þat hann er stýrandi, svo sem⁴ í drápu Gnoðar-Ásmundar:

Megn í gegn glyggi,
kvað grefja tiggí,
hálf nam hann þat ljúga,
hrafnar trautt fljúga.

Maðr er kallaðr frömuðr eða rekkir eða prýðir þjóðarinnar, sá er öðrum veitir sæmd eðr frama, eðr gjörir at meira manni en áðr er hann. Svá kvað Ólafr Leggsson:

Hreinstólpa áttu hjálpar
herrekkir brag þekkja,

¹) *Particula ex Edda Laufasina, quæ cum fragmento Wb cohæret, et inde originem ducere videtur, ex codice chartaceo Arnemagnæano Nr. 743. 4. desumta. —* ²) *cfr. supra p. 498.* — ³) Ásu, 743. — ⁴) s̄ (segir?), 743.

hátt sitið hans í rættu
hnár, mætr skörúngr, sæti.

Rætt er at kenna mann svo, at kalla hann son jarðar eðr mög¹, eðr þeirrar höfuðskepnu er maðr er af skapaðr. Svá kvað Ólafr Leggsson:

Heldr var honum er seldi
harðkeypt, sonu jarðar
oss stillir þat alla,
auðigt líf fyrir dauða.

Ok enn:

Túngl gaft tryggvínr engla
talit dægr, megin² lægis,
fækk hlýrnir stað stjörnum,
sterkr, ok aldir merkja.

Ef illa skal kenna, þá má kalla mann grenni³ svína eðr hunda ok alls fænaðar. [Kalla má hann ok konunga heitum ok kenna við verkfæri eðr þat hann er stýrandi⁴. [svo sem segir í Gnoðar drápu ok áðr er ritað⁵.

Kvema heiti.

Kona heitir fljóð, sprund, sprakki, svanni, svari, sæta, snót, ristill, hæll, svarkr, brúðr, drós, hneita, víf, fenna, rýgr, ekkja. — Hér á móti standa þessi nöfn: syrpa, snegða, skessa, saurlyfra, firta, sífla, fjappa, flykra, hreysa, herja, hvippa, kolta, gegða, skitja, þæsiblaðra, stegla, glyðra. [Víf, brúðr ok fljóð heita þær konur⁶, er mjök fara með dramb ok skart. Snótir heita þær konur, er orðnæfrar eru. Drósir heita þær er

¹) mögu, 743. — ²) meger, 743, megin, *Svb. Eg.* — ³) *sic a prima manu 743*, gæin eða giæter, *supra lineam manu Arnæ Magnæi*; greni granna svína eða hunda ok annars illa fænaðar, *A. Magn. in margine.* — ⁴) *a [ex 748 ut videtur excerptum.* — ⁵) *a [ut supra i Gnoðar drápu, 743.* — ⁶) *ex-cidit sine dubio incuria librarii*: er manni eru gefnar; sprund ok svanni licita þær konur, etc. *cfr. I. 536.*

kyrlátar eru. Ristill er kölluð sú kona, er skörúnglynd er. Rýgr heitir sú er rikust er. Feima heitir sú kona er ófröm er, svo sem úngar meyjar, eðr þær óframur eru. Sæta heitir sú kona, er bóndi hennar er af landi farinn. Hæll heitir sú kona, er bóndi hennar er veginn. Ekkja heitir sú kona, er bóndi hennar varð sótt dauðr, ok¹ ekkjur mega allar þær konur heita, er sitja eptir bændr sína úgiptar. Svá kvað Egill:

Eigum ekkjur en þær konur
alkaldar tvær þurfu blossa.

Hér kallar hann [hælana ekkjur², enda hētu hælur á fótum hans, er hann kvað þurfa verma. [Motrur heita þær konur, er hvítum léreptum falda³; svo segir í Stríðkera-vísunum:

Þess sit ek þægra hnossa
þrúðr ávallt hin þrúða
hverjum leik á hráka
hnuggin gleipnis tuggu:
at [urðhængs⁴ jarðar
ýtendr fyrir mik nýtir
greipar svells hins gjalla
gefn Stríðkera nefni⁵.

Hér kallar hann Feurisúlf tuggu fjötursins Gleipnis, en hráka úlsins kallar hann á þá, er rennr or muoni honum ok Ván heitir. Þess kveðst hann á Ván sitja, at mennu mundu kalla hana konuna ekkju. Þat kallaði hann hæl eðr kera jarðarinnar.

Eljur heita þær konur, er einn mann hafa. Kona er kölluð beðja ok mála eðr rúna vers síns, ok er þat viðurkenning. Móðir heitir eiða⁶. Nipt heitir systir.

¹) de h. l. a [dubium est, utrum ex Wb exscriptum, an a compilatore ex ceteris codd. insertum sit. — ²) a [ekkjunnar hæla, 743. — ³) a [in margine manu Arnæ Magnæi addita. — ⁴) ex prima manu a [vrhængs scriptum; Arnas ur urð supra lineam posuit, quasi legi voluerit úr urðhængs. — ⁵) nafni, 743. — ⁶) beða, supra lineam manu Arnæ additum.

[Konu skal kenna til alls kvennbúnaðar, gulls ok gimsteina, öls ok vins eðr annarrar drykkju, er hon selr eðr gefr, svo til ölgagna ok allra þeirra hluta, er henni sómir at vinna ok veita. Rætt er at kenna hana selju eða lág þess er hon miðlar, en selja eða lág þat eru trè, því er kona kölluð til kenninga öllum kvennkendum viðarheitum. En því er kona kennd við steina, at þat var í forneskjunni kvennbúnaðr, er kallaðr var steinasörvi, ok þær höfðu á hálsi sér. Nú er svo fært til kenninga, at kona er kennd til steins ok allra steins heita¹. Svá kvað Bjarni á Sk.²:

Ok liðhraustan leysti
lofn er herr var sofnaðr
landrifs lengi píndan
lagdýrs ofan stýri.

Hér kallast konan lofn landrifs; rif er bein, en bein lands eðr jarðarinnar er steinn.

Kennd er ok kona karlkenndum viðarheitum: apaldr, lundr, askr ok viðr, sem hér:

Hve fyri leik, en lauka
lofn kunni þar³ stofna,
stórvænn styrjar kenni
stendr lin-apaldr mínum.

Ok enn:

Þann munda ek við vilja
valklifs meðan ek lifða
alin er⁴ björk at bölví
brands algrænan standa.

Konu er rætt at kenna öllum Asynju heitum, Valkyrju heitum⁵, norna heitum, orrostu heitum, ok öllum eyja

¹) a [cum loco I. 334 conveniunt. — ²) sic 743. "A. sk." Sv. Eg. — Bjarni Arnórsson, Res. — Bjarni á S., at loco 743 (cfr. supra p. 498). — ³) þat, Sv. Eg. — ⁴) sic Sv. Eg.; eru, 743. — ⁵) disaheitum, add. recte Res.

heitum ok landa kvennkenndum¹. Kalla má hana spöng
eðr spíru, reið eðr rán, eðr þilju, sem hér er kveðit;
Land:

Sigr-unnit kemr svanna
Serkland at mèr grandi
sólmarkar; drepr serkjar
Samland við mèr gamni.

Ey, sem kvað bróðir Árne:

Fjötra² var sjá móins mæt
mærar, ok guði kær.

Spíra, sem hér er kveðit:

Spíru, semi hönd hér,
hringa birtist virðing.

Rètt er at kalla konu konunga heitum: gramr, hilmir ok
slíkum nöfnum. Lofðungr, sem hér er kveðit:

Lönd verr lofðungr röndum
lauks máferils hauka;
hjálmlæðum gefr hilmir
hnítinga³ frið litinn.

Kenna skal konur við gull ok allt glys þeirra, ok allt hvað
þær eiga í gripum, ok við allar hannyrðir þeirra, svo
við ölkeröld ok drykkju; kenna má þær við steina heiti
öll, svo til handar ok sjóar. En því er rétt at kenna
konu við sjó eðr hönd, at þat á heiti saman ok eign
konunnar, svo sem hönd heitir mund, ok svo heiman-
fylgja hennar. Sær heitir mar ok svo ver; mar heitir ok
best, ok því má bæði kenna til sjóar karla ok konur.

En þat er rétt í skáldskap, at hafa þá sögn er um
palla stígr, til þess er hér merkir; sem Refr kvað:

Soðs ok síðra hëðna
sundr færir trè grundu.

Þetta skal svo upp taka: trè kalla ek tein, tein kalla ek
bein, bein kalla ek við, við kalla ek víði, víði kalla ek

¹) kaulkendum, 743; karlkenndra, *perp.*, *Res.* — ²) "Nomen
insulæ" *supra lineam manu librarii.* — ³) hvítinga, *Res.*

sæ, sæ kalla ek mar, mar kalla ek hest, hest kalla ek
hrafn, hrafn kalla ek ský, ský kalla ek flóka, flóka kalla
ek ullarflóka. Þetta köllum vèr rekit, ok þá figúru hafa
orðsanjallir menn mjök í verka sínum, er vèr köllum gátur,
sem hér er kveðit:

Heyr mundriði marnagla,
snýr eigi trévág at skógi.

Þat hafa menn mjök í kveðskap, þeir er myrkt vilja
yrkja, at nefna þann hlut er heiti á við hinn, er merkir
söguna, sem Rögnvaldr kvað:

Akr verð ek opt fyrir sjúkri
eyfítjar þó sitja,
rjóð er mèr hin¹ mæra
menbrík, njórun síka;
Hëðer² fylg³t³ hauðri
hauk (tíni ek svá) mínu
setrs leitandi sútar
slægr á hverju dægri.

Ok enn:

Eigi veit ek nær ægi
óðflýtir má knýta;
dýr er fiskafæra
feigligt, þat vèr eigum.

Þat er allt eitt ok taumdýr, því at bæði heita taumar
fiskifæri ok viðlög hesta. Þessum figúrum er marga vega
breytt í skáldskap⁴.

¹) hina, *Svb. Eg.* — ²) Hëðr, *Svb. Eg.* — ³) fylgir at,
Svb. Eg. — ⁴) *Sequuntur in 743 et in Resen.*: "Kona er
kennd til gulle" . . . *etc.*; *cf. I. 408 . . . usque ad: "Lind"*
(p. 412), *omissis tamen semistrophis*:

Alin var rýgr. *etc.* Þú munt furs. *etc. et*
Ek hef óðar l. *etc.* Ógnrakkr skalat o. *etc.*

*quæ haud dubie ex Wormiano codice inserta sunt, 'ideoque
hic omittuntur.*

Kölluð er kona tröllkonu heitum, ef illa skal kenna, þvíat rétt er at hon heiti gríðr eðr gýgr þeirra hluta er hon fer með, sem hér er kveðit:

Ok óþokkaðr okkar
ostmýgir broðgýgi
bjúgt elr sorgum¹ saurga
saupstríðir flotgríði.

Þær má ok kenna við hvervetna herfilegt, þat hon er stýrandi, [þvæl eðr sveipu² ok hlanskjólu, rúmgylda, löt ok svefnug³.

Kenningar höfuðs ok þeirra hluta er höfði fylgia. Höfuð heitir haus, hjarni, kjannr, kollr, hjassi, hvirfill, hnakki. Þat skal svo kenna: erfði ok byrði háls, land hjálms, hattar, heila, hárs, brúna, svarðar, heyrnar, etc. *vide p. 498.*

¹) sorg^m, 743; sorg um, *Svb. Eg.* — ²) a [þvals eðr sneipu, *prave*, 743; þvæl ok svæipv, 748 (*supra p. 490*); þvöl ok sveipu, 757 (*supra p. 514*). — ³) *Sequitur in 743 et Resen. denominationes clavæ:* "Kylba kennist í þessari visu: Hefir í hendi etc., *cfr. p. 212. Si unum tantum folium in fragmento Wb deperditum esset, non multa hic deesse possunt.*
